

Werpt licht op de geschiedenis van Parkstad Limburg

Jaarverslag 2017

Stichting Historische Kring
'Het Land van Herle'

Heerlen, februari 2018

Het Land van Herle

Jaarverslag 2017

Stichting Historische Kring ‘Het Land van Herle’

De stichting is op 4 april 1945 opgericht met als doel de bestudering van de geschiedenis van het historische gebied dat wordt aangeduid met het Land van Herle. Aan dit historische gebied werden later ook Kerkrade en omliggende gemeenten toegevoegd. Tegenwoordig behoren de huidige gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld en Voerendaal, ofwel het huidige Parkstad Limburg tot het werkgebied van de kring.

Het bestuur

Het bestuur bestond aan het eind van het verslagjaar uit: W. Terpstra, voorzitter; mw. K. Smeets-Limpens, secretaris; H. Otten, penningmeester en verder P. Borger, R. Braad, J. Smeets en mw. A. Quaedackers. Het bestuur heeft in het verslagjaar vijf keer vergaderd.

Een van de activiteiten die is opgepakt is de deelname aan de Maand van de geschiedenis, mede ingezet om ons publieksbereik te vergroten.

Nog steeds wordt maandelijks een digitale *Nieuwsbrief* gepubliceerd. Deze nieuwsbrief verzenden wij mede namens de historische en heemkundeorganisaties in Parkstad Limburg. Daarin worden nieuwtjes en activiteiten vermeld uit het historische veld, zoals deze door de verschillende organisaties zijn aangereikt. Mw. A. Quaedackers is redacteur van de digitale Nieuwsbrief. Verder worden actuele nieuwtjes en informatie ook verspreid via de website www.landvanherle.nl en de facebookpagina <https://www.facebook.com/land.vanherle/>.

De werkgroep

De stichting heeft, vanaf haar begin, een werkgroep ingesteld van zowel amateurs als mensen die professioneel actief zijn met geschiedenis. Dit is een gezelschap van historici, onderwijzers, archeologen, genealogen, architecten, etc. die in deze regio werkzaam zijn. De bijeenkomsten van de werkgroep zijn ingaande augustus 2017 verlegd naar in principe de vierde maandag van de maand in de studiezaal van Rijkshoeve te Heerlen.

Aan het begin van het verslagjaar bestond de werkgroep, onder leiding van de voorzitter van het bestuur Will Terpstra uit P. Borger, J. Born, R. Braad, P. Crombach, F. Crutzen, S. van Daal BA, drs. M. van Dijk, dr. F. Gerards, S. Giezenaar, K. Hessels, L. Heynens, dr. A. Jacobs, mr. J. Jetten, drs. J. Krüll, M. en R. Krutzen, M. Lemaire, drs. K. Linders, H. Otten, A. Patelski, J. Prakken, drs. M. Put, drs. A. Quaedackers, drs. Th. Raets, drs. E. Ramakers, dr. L. Schiphorst, mr. ir. J. Smeets, ir. R. Smeets, W. Terpstra, P. van Veghel, drs. M. van der Weerden, drs. L. Wolters en drs. M. van der Wijst. J. Prakken, J. Krüll en P. van Veghel moesten hun lidmaatschap van de werkgroep in de loop van 2017 beëindigen.

Gewoonlijk wordt in de bijeenkomsten van de werkgroep door een spreker een voordracht gehouden met een onderwerp dat aspect(en) van de historie van de regio belicht. Na de lezing wordt hierover door de aanwezigen gediscussieerd. Verder worden door de voorzitter mededelingen gedaan met betrekking tot de stichting en wordt aan iedere deelnemer de gelegenheid geboden om vragen te stellen dan wel punten onder de aandacht van de werkgroep te brengen. Regelmatig zijn toehoorders te gast bij specifieke onderwerpen.

Het Land van Herle

Naast de informatie-uitwisseling zijn de volgende onderwerpen besproken:

Maandag 9 januari	Paul Borger, <i>Oostenrijkse woningen in de mijnstreek</i>
Maandag 6 februari	Koos Linders, <i>De Heerlense deken Johannes Arnoldus Brewers</i>
Maandag 20 maart	Paul Bronzwaer, <i>Max de Marchant et d'Ansembourg, zijn politieke biografie</i>
Maandag 10 april	Sjef Born, <i>'Stolpersteine' in Landgraaf</i>
Donderdag 18 mei	Toine Jacobs, <i>Kroniek van de Karmel 1840-1970</i>
Maandag 12 juni	Excursie naar Museum het Ursulinenconvent en het kasteel van Eijsden. [>>foto's]
Maandag 28 augustus	Frans Gerards, <i>De Heerlense advocaat dr.mr. Frans Jacobus Leufkens</i>
Maandag 25 september	Paul Borger, <i>Gietijzeren kruisen bij de grote St. Jan in Hoensbroek</i>
Maandag 23 oktober	Sjaak Giezenaar, <i>100 jaren gemeentehuis Brunssum</i>
Maandag 27 november	Hilde Vanneste, <i>Archeologisch onderzoek en ontwikkelingen bij het Etzenrader Huuske in Jabeek</i>

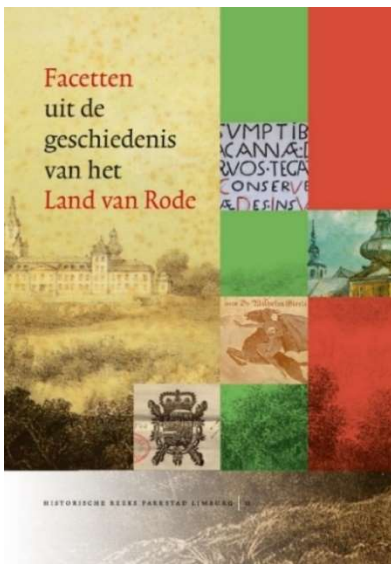

Publiceren

Sinds 1950 bestaat een traditioneel tweede belangrijke activiteit van de stichting uit het uitgeven van een tijdschrift over het verleden van en geschiedbeoefening in de regio. 65 jaargangen van het tijdschrift zijn doorzoekbaar op de website geplaatst. In 2016 startten we met de uitgave van: *MijnStreek, historisch magazine voor Parkstad Limburg*. In de tweede jaargang 2017 werd per kwartaal een aflevering uitgegeven met een gevarieerd aanbod aan artikelen (zie de bijlage).

De redactie bestond aan het einde van het verslagjaar uit: R. Braad (hoofdredacteur); K. Linders (redactiesecretaris); mw. Anita Quaedackers (eindredacteur), F. Gerards, S. van Daal, M. van Dijk, W. Nolten en mw. D. Smeets-Habets.

Op 31 december waren er 343 (2016: 347) abonnees, waarvan 9 (9) ruilabonnementen. Gedurende het jaar hebben 14 (28) abonnees hun abonnement opgezegd en zijn er 10 (18) abonnees bijgekomen. In samenwerking met Rijckheyt is Het Land van Herle verantwoordelijk voor de uitgave van de

Het Land van Herle

Historische Reeks Parkstad Limburg (HRPL) en het vervolg op de serie *De geschiedenis van de Heerlense buurten*. In het verslagjaar is als deel 11 van HRPL verschenen: *Facetten uit de geschiedenis van het Land van Rode* (redactie Lei Heijenrath; eind- en beeldredactie Roelof Braad). De boekpresentatie vond plaats in de Bibliotheek Kerkrade op maandag 4 december. De eerste exemplaren van het boek werden aangeboden aan het oudste bestuurslid van Fontes Rodenses, mevr. Grete Esser-Plum, en de directeur-bestuurder van de Bibliotheek Kerkrade, de heer dr.ir. Ralph Henssen.

Daarnaast zijn herdrukken uitgekomen van weer 'Molenberg vroeger...' (buurten nr. 7), van HRPL 10 (*Dammerscheid : Over de neergang van een kasteel en de lotgevallen van zijn bewoners* door Frans Gerards), en HRPL 12 (*Max graaf de Marchant et d'Ansembourg; Een politieke biografie* door Paul Bronzwaer) en de tweede herziene druk van 'Settela en Willy, het geheim van de Heksenberg'. Ook van het MijnsStreek nummer 2 van 2017 moest in december een nieuwe oplage worden nabesteld.

Publieksactiviteiten

Om wat meer bekendheid te geven aan onze activiteiten werd er een nieuwe folder voor ons tijdschrift vormgegeven en gedrukt en zijn twee roll-up banners (1 x MijnsStreek en 1x Land van Herle) aangeschaft. De eerste activiteit waar deze zijn ingezet was de historische markt op 23 april in Rolduc, waar Paul Borger de stand van Land van Herle verzorgde.

Werkgroeplid Mark van Dijk vertegenwoordigt Het Land van Herle in de Heerlense commissie Open Monumentendag. Hij werkte mee aan de gratis aan de deelnemers ter beschikking gestelde routes die dit jaar in het teken stonden van 'Boeren, burgers en buitenlui'. Daarvoor werd samengewerkt met Heemkundevereniging Welten-Benzenrade. Er waren (vanuit Welten) twee wandelroutes 'De weg van Benzenrade naar Heerlen'; 'Langs de Geleenbeek' en vanuit Heerlen in samen-

Het Land van Herle

werking met Historisch Goud een fietsroute langs de Via Belgica naar het groene platteland. De routes zijn nog als pdf te downloaden op de website van de commissie.

Jaarlijks is oktober de landelijke maand van de geschiedenis. Het thema was 'Geluk'. Land van Herle deed ook dit jaar mee met een eigen samengesteld programma in samenwerking met andere organisaties. Samen met Historisch Goud werd een folder voorbereid, waarin de activiteiten in Parkstad werden aangeprezen. Daaronder de grote Limburgse opening met het thema 'Het geluk van Limburg' op zondag 1 oktober in het Heerlense Theater, waar we als Land van Herle een stand op de historische markt in de hal konden bezetten en ook twee stands voor de Heemkundeverenigingen Landgraaf, De Bongard en Heerlen-Stad konden regelen. Met het thema *'Het geluk rond nieuwe wereldburgers'* was op 10 oktober in samenwerking met Sociaal Historisch centrum Limburg en Heemkundevereniging De Bongard in Simpelveld een avond met een lezing door Peer Boselie, een fotopresentatie en voorgedragen wiegenliedjes door René Haustermans. Samen met Heemkundevereniging Landgraaf organiseerden we een thema-avond in Landgraaf met voordracht en discussie door Jos Meuwissen en muziekvoordracht door Mai Quaedflieg over *'Ongelukkige geschiedschrijving: was toen geluk nog heel gewoon?'* Samen met Stichting De Foesbalbuun was er in Brasserie 'De gele kaart' in het Roda Stadion een avond over 'Sport, voetbal en geluk'. Journalist Joos Philippens ging in gesprek met Leon Berendonk, Wiel Verheezen en leden van het voormalig Roda huisorkest. De avond werd afgewisseld met film en een quiz.

Het Land van Herle

Het Land van Herle

Stimulering historische participatie

Regelmatig organiseert Het Land van Herle samen met LGOG Kring Parkstad het 'Heemkunde-overleg' in de regio Parkstad Limburg. Hier komen van oorsprong de voorzitters van de meest actieve historische en heemkundeorganisaties bijeen. Tegenwoordig is het een meer gemengde groep van vertegenwoordigers/bestuurders van deze organisaties. De samenstelling wisselt afhankelijk van het te behandelen thema. In het verslagjaar waren er drie bijeenkomsten waar informatie-uitwisseling plaatsvond en in deze vergaderingen naast de gebruikelijke thema's als 'maand van de geschiedenis' en 'open monumentendag' vooral de toekomstbestendigheid van de verenigingen nogmaals besproken.

Het Land van Herle

Bijlage

Inhoud tweede jaargang *MijnStreek*

Zie voor verdere info: www.mijnstreek-parkstad.nl of www.landvanherle.nl. Daar kunt u ook een gratis abonnement nemen op de regelmatig verschijnende nieuwsbrief met nieuws en een agenda van activiteiten over aspecten van de geschiedenis van Parkstad Limburg.

Wie alles wil weten over de geschiedenis van oostelijk Zuid-Limburg, het centrum van de voormalige Mijnstreek, vindt vier maal per jaar op circa 36 pagina's in kleur artikelen over de meest boeiende onderwerpen uit het bewogen verleden van de streek.

Abonneer nu voordelig of bestel een proefnummer!

Aflevering 1 – 36 p.

VAN DE REDACTIE

Van het bestuur *door Will Terpstra* – p. 2

MO(NU)MENTJE

Reacties op 'mo(nu)mentje' in het vorige nummer – p. 2

THEMA

Zwembad Boschdal te Vaesrade-Hoensbroek *door Paul Borger* – p. 4-8

Heerlense vrijwilligers in de Spaanse Burgeroorlog (1936-1939) *door Marcel Krutzen* – p. 9-13

MERKWAARDIG VERHAAL(D) Bent u Heerlenaar van geboorte? Dan bent u een buitenlander *door Frans Gerards, Frans* – p. 14-15

GESCHIEDENIS ACTUEEL

'Stolpersteine' in Parkstad; Heerlense synagoge en adressen van gedeporteerde Joden uit Heerlen, Kerkrade en Landgraaf gemarkeerd *door Roelof Braad* – p. 16-19

INGEZOOMD

Plaquette Weltense oorlogsslachtoffers *door Marcel Krutzen* – p. 20-23

PORTRET

Jan Willem Kochen, motor van de middenstand in Spekholzerheide in de jaren twintig ven dertig van de 20ste eeuw *door Frans Gerards* – p. 24-29

UITGELICHT

Over de mijnstreek in transitie: 'Het geluk van Limburg' en 'De Antistad'; naar aanleiding van twee recente bestsellers over de jongste geschiedenis van de regio *door Frans Vonk* – p. 30-33

AANGESTIPT *door Sander van Daal, Anita Quaedackers* – p. 34-35

Het Land van Herle

Aflevering 2 – 36 p.

VAN DE REDACTIE

Over mijn streek door Roelof Braad – p. 2

Mo(nu)mentje – p. 3

THEMA

Schimmen van vergeten soldaten; beschamende keuzes, maar oh zo menselijk: Limburgers in de Waffen SS *door Lou Heynens* – p. 4-9

Aankoop en exploitatie van de Zevensprong in Craubeek; ofwel hoe Heerlen in Voerendaal een 'goudmijn' kocht *door Frans Gerards* – p. 10-18

INGEZOOMD

Een foto die dit jaar 100 jaar wordt *door Geert Verbeet* – p. 19

MERKWAARDIG VERHAAL(D)

Een vergiftigingsgeval in de Kouvenderstraat in Hoensbroek *door Paul Borger* – p. 20-21

GESCHIEDENIS ACTUEEL

Bakker met sterren met een lange voorgeschiedenis; 110 jaar - vier generaties bakkers Voncken *door Roelof Braad* – p. 22-25

PORTRET

Schriebl & Hupperts; 'Ich bin ein Musikant und komm aus Oberwald' *door Wim Nolten* – p. 26-28

UITGELICHT

500 jaar Reformatie *door Koos Linders* – p. 29-32

AANGESTIPT *door Roelof Braad, Anita Quaedackers, Sander van Daal en Wim Nolten* – p. 33-35

Aflevering 3 – 32 p.

VAN DE REDACTIE

Over wie wij zijn *door Koos Linders* – p. 2

Reacties op 'ingezoomd' en 'mo(nu)mentje' in het vorige nummer – p. 3

MERKWAARDIG VERHAAL(D)

Het groene duivelsdrankje van de bokkenrijders *door Tom Oversteegen* – p. 4-10

THEMA

De Johannes de Doperkerk in Eygelshoven, een revolutionair ontwerp? *door Paul aan het Rot* – p. 11-15

Heerlen in oorlog 1940-1945: Duitse en Amerikaanse tanks *door Ruben Krutzen* – p. 16-20

INGEZOOMD

Immaterieel erfgoed van een postindustriële tijdperk *door Michel Lemaire* – p. 21

PORTRET

G.J.H. Seelen, NSB-politicoommissaris te Heerlen *door Marcel Krutzen* – p. 22-25

UITGELICHT

Limburg door vreemde oogen: 'een stukje buitenland in eigen land' *door Koos Linders* – p. 26-27

AANGESTIPT *door Anita Quaedackers, Diane Smeets-Habets en Frans Gerards* – p. 28-31

Het Land van Herle

Aflevering 4 – 40 p.

VAN DE REDACTIE

Heemkunde *door Frans Gerards* – p. 2

INGEZOOMD

Gevonden! Een foto uit ca. 1900 *door Roelof Braad* – p. 3-4

THEMA

Hoe Voerendaal aan zijn kastelen kwam; De keuzes van middeleeuwse bouwheren *door Walter Uitterhoeve* – p. 5-12
Belgische en Franse scholen in de oostelijke mijnstreek tijdens de Eerste Wereldoorlog *door Willem Otto* – p. 13-19

MERKWAARDIG VERHAAL(D)

Dansavond met een fatale afloop; De moord op Leonard Joseph Kochen te Spekholzerheide *door Frans Gerards* – p. 20-24

PORTRET

Joannes Arnoldus Brewers (1856-1924), deken van Heerlen *door Koos Linders* – p. 25-32

HISTORISCH ACTUEEL

Een nieuwe lente voor Heerlens Thermenmuseum *door Roelof Braad* – p. 33

Verzwegen geschiedenis: kinderen van zwarte bevrijders *door Roelof Braad* – p. 34

AANGESTIPT door Diane Smeets-Habets, Koos Linders, Frans Gerards, Roelof Braad, Wim Nolten en Anita Quaedackers – p. 35-39

En verder...-Verschenen in 2017, aanwezig in de bibliotheek van Rijckheyt en niet in MijnStreek besproken – p. 39